

ITSENÄISYYDEN SAAVUTTAMINEN ON MONENKESKINEN TAPAHTUMA

*Tervehdyssanat Pohjanmaan Maanpuolustuskillan vuosipäivänjuhlassa
Tammisunnuntaina 29.1.2012 Vaasan Kaupungintalossa*

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, arvoisa juhlayleisö!

Alkanut vuosi on maamme 95. vuosi itsenäisenä valtiona ja kansakuntana. Pitkään elänyt itsenäistymishaave tuli mahdolliseksi, kun Euroopan valtiot ajautuivat maailmanlaajuisiksi levinneeseen konfliktiin, ensimmäiseen maailmansotaan ja osana tätä Venäjä joutui sekasortoiseen tilaan tsaarinvallan lopettaneiden vuoden 1917 helmikuun ja lokakuun vallankumousten seurauksena. Suomen senaatti katsoi sopivan hetken koittaneen ja antoi itsenäisyysjulistuksen joulukuun 6. päivänä 1917.

Suomen kohtalonhetkille on yleensäkin ollut tyypillistä, että ne ovat liittyneet laajempiin suurvaltapoliittisiin yhteyksiin. Vuosina 1808–1809 käyty Suomen sota, jonka seurauksena Suomi siirtyi Ruotsin alaisuudesta osaksi Venäjän valtakuntaa, oli jo ollut osa eurooppalaista suurvaltapoliittikkaa. Ranskan keisari Napoleon ja Venäjän tsaari Aleksanteri I jakoivat Eurooppaa omiin valtapiireihinsä. Tässä jaossa Suomi tuli kuulumaan Venäjän valtapiiriin. Vallanjakajien intressit menivät myöhemmin ristiin ja heidän johtamansa maat ajautuivat katkeraan sotaan keskenään.

Vastaava suurvaltapoliittinen kuvio toteutui 130 vuotta myöhemmin. Ja jälleen se kosketti rajulla tavalla myös kaksi vuosikymmentä aikaisemmin itsenäistynyttä Suomea. Tällä kertaa asialla oli kaksi diktaattoria, Saksan Hitler ja Neuvostoliiton Stalin. Suomi määriteltiin jälleen itäisen naapurimme valtapiiriin kuuluvaksi. Neuvostoliitto toimi häikäilemättömästi diktaattorien siunauksella solmitun Molotov-Ribbentrop sopimuksen mukaisesti ja esitti Suomelle omaan turvallisuuteensa vedoten huomattavia aluevaatimuksia. Kun näistä ei päästy sopimukseen, Neuvostoliitto irtisanoi yksipuolisesti maiden välisen hyökkäämättömyyssopimuksen ja aloitti sotatoimet Suomea vastaan marraskuun viimeisenä päivänä 1939. Aiempi suurvaltakuvio toistui myös sikäli, että ”Euroopan jaosta” sopineet maat olivat vähän ajan päästä jälleen sodassa keskenään.

Mutta palatkaamme takaisin tuohon itsenäisyysjulistukseen. Itsenäisyysjulistus ei automaattisesti merkitse kiistatonta itsenäisyyden toteutumista. Nykymaailmassakin on tästä tuoreita esimerkkejä. Vuonna 2008 itsenäiseksi julistautunut Kosovo muodostaa edelleen osittain kiistanalaisen alueen Balkanilla. Entinen emämaa Serbia ei ole tunnustanut Kosovon itsenäisyyttä vaan pitää sitä edelleen autonomisena maakuntanaan. Kosovon on kuitenkin tunnustanut 85 YK:n jäsenvaltiota, mukaan lukien Suomi. Paljon

huonompi on tilanne Lähi-idän Palestiinalaisvaltiolla. Se on yrittänyt hakea itsenäisyyttä YK:n kautta. Toistaiseksi yritykset ovat kuitenkin kariutuneet. Joitakin yksittäisiä tunnustuksia palestiinalaiset ovat saaneet, mm. Islannilta viime joulukuussa. Lisäksi YK:n alainen Unesco hyväksyi lokakuussa 2011 Palestiinan täysjäsenekseen äänestyksen jälkeen. Suomi äänesti jäsenyyden puolesta. Lähi-idän rauhanprosessi on kuitenkin pahasti kesken ja Palestiinan itsenäisyys kaukana.

Itsenäisyysjulistuksen antanut Suomi haki tunnustusta itsenäisyydelleen heti julistuksen antamisen jälkeen naapureiltaan ja keskeisiltä eurooppalaisilta valtioilta. Pohjoismaat kuitenkin suhtautuivat asiaan varovaisesti, odottaen Venäjän tunnustusta. Ruotsi halusi odottaa myös Saksan suhtautumista. Bolsevikkien kanssa rauhanneuvotteluja käyvä Saksa ei halunnut tunnustaa Suomea ennen Venäjää ja näin mahdollisesti vaarantaa rauhanneuvotteluja.

Tarvittiin siis tunnustuksen saaminen Venäjältä. Sitä taas hidastivat diplomaattiset kiemurat. Kansankomissaarien muodostamalla bolsevikkihallituksella oli valmiutta tunnustaa Suomi, mutta Suomen senaatti ei halunnut tunnustaa Venäjän bolsevikkihallitusta eikä niin ollen voinut pyytää siltä tunnustusta itsenäisyydellemme. Senaatin tarkoituksena oli odottaa Venäjän perustuslakia säätävän kansalliskokouksen kokoontumista, tämä kun ei ollut bolsevikkien hallinnassa. Senaatin oli kuitenkin lopulta taivuttava ja käännyttävä Kansankomissaarien neuvoston puoleen ja pyydettävä itsenäisyyden tunnustamista siltä. Lupaus tunnustamisesta saatiin joulukuussa 1917 ja kansankomissaarien allekirjoitukset Leninin johdolla 4.1.1918.

Venäjältä saadun tunnustamisen jälkeen tilanteet etenivät nopeasti. Vielä samana päivänä Venäjän kanssa Ranskan ja Ruotsin hallitukset tunnustivat Suomen itsenäisyyden. Ranska teki päätöksensä jopa odottamatta Venäjän lopullista ratkaisua. Saksan tunnustus julkaistiin 6.1., Tanskan ja Norjan 10. tammikuuta. Englannin ja Yhdysvaltain tunnustamista saatiin odottaa aina vuoteen 1919. Maat halusivat toisaalta odottaa Venäjän tilanteen kehittymistä, toisaalta niitä hiersivät Suomen saksalaissympatiat.

Suomen kuuluminen Euroopan Unioniin nostaa toisinaan keskustelussa esiin kysymyksen Suomen itsenäisyydestä tai ainakin itsenäisyyden asteesta. Tällöin on hyvä muistaa, että itsenäisyys ja itsemääräämisoikeus on aina monenkeskinen asiakokonaisuus. Edellä olevat esimerkit osoittavat, että toisten tekemät päätökset vaikuttavat aina myös Suomen asioihin. Siksi on parempi olla mukana siinä joukossa, joka päättää asioista, kuin seurata sivusta päätöksentekoa ja vastaanottaa seuraukset, jotka koskevat väijäämättä myös omaa maata.

Arvoisa juhlayleisö. Toivotan Teidät tervetulleiksi viettämään Pohjanmaan Maanpuolustuskillan vuosipäivänjuhlaa. Olemme iloisia siitä, että juhlasta on muodostunut alueen kaikkien maanpuolustusjärjestöjen Tammisunnuntain juhla.